

Genel Kurul Kararlarının Geçersizliği

I. GİRİŞ

Genel Kurul kararlarının iptali ve butlanı talebi, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“**TTK**”) tarafından, şirketlerinin kanun ve ana sözleşmeye uygun bir biçimde çalışmasında menfaatleri bulunan ortaklara tanınan bir denetleme mekanizmasıdır. Bu denetleme mekanizması, kullanılmasında herhangi bir asgari pay oranı aranmadığı için ortaklarca sıklıkla başvurulabilir niteliktedir. Genel kurul kararlarının geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılabilme potansiyeli ise özellikle hukukî mütalaaya başvurulmadan hazırlanan genel kurul kararları üzerinden agresif bir saldırı imkanı tanıdığı için kolaylıkla bir şirketin korkulu rüyası haline gelebilir.

Bu makalede, TTK’nın düzenlediği genel kurul kararlarının iptali ve butlanı davaları, Yargıtay’ın güncel kararları ışığında incelenecek, (a) davanın taraflarına, (b) muhtemel iptal sebeplerine ve (c) muhtemel yokluk ve butlan sebeplerine değinildikten sonra, (d) bir geçersizlik davasına teknik sebepler ile yol açmanın engellenmesi için şirketler tarafından atılabilecek adımlar ve (e) bir geçersizlik davası açma hakkını kaybetmemek için ortaklar tarafından atılabilecek adımlar konusunda önerilerde bulunulacaktır.

TTK’nın Butlan başlıklı 447. Maddesinde; genel kurulun, özellikle; (a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını

¹ Örneğin Yargıtay, Genel Kurul kararının geçersizliği ile birlikte “*eski sermayenin avdet ettiği, ortakların pay oranları da geri dönmüş olduğundan, sonraki tarihlerde yapılan olağan ve olağanüstü genel kurullarda alınan tüm kararların yoklukla malul olduğunun tespitine*” karar vermiştir (ilgili tespite atıf yapan karar için bkz. Yargıtay 11. HD E. 2017/4481 K. 2019/3882 T. 20.05.2019)

sınırlandıran veya ortadan kaldıran, (b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, (c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararlarının batıl olduğu düzenlenmiştir.

Kırca, haklı olarak, sonuçları arasındaki fark mazur görülebilecek kadar az olsa da, Türk hukukunda yokluk ve butlanın iki farklı hukuki kavram olduğuna, TTK'nın 447. Maddesinin her iki hali de kapsadığına, ancak terminolojik olarak sadece “*butlan*” kavramını içerdiğine dikkat çekmektedir². Terminolojik doğruluk için makalede iki terimin birlikte kullanılmasına özen gösterilmiş olsa da, aksi anlamından açıkça anlaşılmadıkça, sadece “*butlan*” veya sadece “*yokluk*”a yapılan bir atıf, diğer terimi de içermektedir.

Makale süresince bir Genel Kurul kararının iptali davasının süjesi olan tüzel kişiliğin bir “*anonim şirket*” olduğu varsayılmıştır. Bununla birlikte, TTK'nın 622. Maddesinin referansı ile, Yönetim Kurulu Üyelerine yapılan atıfların Müdürlere yapıldığı düşünülerek genel olarak makalenin limited şirketler yönünden de okunması mümkündür. Makale konusu davada şirketin halka kapalı olduğu varsayılmıştır.

II. İPTAL VE BUTLANIN TESPİTİ DAVALARININ TARAFLARI

Sermaye azaltımına karşı açılacak iptal davalarındaki alacaklılar gibi, TTK'nın belli özel hükümlerinde özellikle dava ehliyetine sahip olduğunu belirttiği kişiler dışında, iptal davaları belirli şartların gerçekleşmesi halinde ortaklar veya yönetim kurulu üyeleri tarafından açılabilir. Butlan ve yokluğun tespiti davası ise “*hukuken korunmaya değer güncel bir yararı olan herkes*

² KIRCA (ŞEHİRALİ ÇELİK MANAVGAT), Anonim Şirketler Hukuku Cilt 2/2 Ankara 2017, a.g.e. sf. 2

*açılabilir*³. İptal davası, Genel Kurul tarihini izleyen 3 (üç) ay içerisinde açılabilirken, yokluk her zaman iddia olunabilir.

A. Toplantıda Hazır Bulunan Ortaklar

Kural olarak, TTK'nın 446/1 (a) Maddesi gereğince, Genel Kurul kararlarına iptal davası, ancak (i) toplantıda hazır bulunan, (ii) karara olumsuz oy veren ve (iii) muhalefetini tutanağa geçiren ortaklar tarafından açılabilir.

(i) Toplantıda hazır bulunmak. Kural olarak, ancak ilgili Genel Kurul toplantısına katılan bir ortak iptal davası açma hakkına sahip olur. Yargıtay'ın herhangi bir ortağın toplantıda hazır bulunup bulunmadığının tevsik edilmesi için referans aldığı evrak, Genel Kurul için düzenlenen hazirun cetveli, veya yeni TTK terminolojisi ile hazır bulunanlar listesidir⁴.

Toplantıda hazır bulunan bir ortak sıfatını taşımak bir dava şartı olduğundan, bu şartın yerine getirildiğini davacının ispat etmesi gerekeceği düşünülmektedir. Bu sebeple, şirket ortaklarının, toplantının başında veya sonunda imzaları tamamlanan hazır bulunanlar listesini ıslak imzalı veya Şirket tarafından aslının aynısı olduğunu belgeler şekilde kaşeli olarak temin etmeleri faydalı olacaktır. Davacının elinde bir hazır bulunanlar listesi bulunmaması halinde, liste elbette şirket veya ilgili Ticaret Sicili Müdürlüğü'nden talep edilebilir, ancak, davacının böyle bir durumda hazır bulunanlar listesinin gerçeği yansıtmadığını iddia etmesi daha güç olacaktır. Her şekilde mevcut hazır bulunanlar listesinin şirket tarafından dosyaya ibraz edilen liste ile uyuşmadığını ispat etme yükümlülüğünün davacıya ait olduğu düşünülmektedir.

³ KIRCA a.g.e. sf. 272

⁴ Örn. Yargıtay 11. HD E. 2017/3893 K. 2019/1017 T. 11.02.2019

TTK ve Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik (“**Yönetmelik**”) hükümleri uyarınca, bir ortağın genel kurul toplantısı başladıktan sonra toplantıya katılması, ve/veya toplantıyı gündem tamamlanmadan terk etmesi mümkündür. Hazır bulunanlar listesi, ilk incelemede, ilgili ortağı toplantının tümüne katılmış gibi göstereceğinden geç katılma veya erken ayrılma hallerinin toplantı tutanağına özellikle not edilmesi önem taşımaktadır, zira imzalı bir hazır bulunanlar listesi varken toplantının tamamına katılmadığını ispat yükümlülüğünün şirkete ait olacağı düşünülmektedir.

(ii) Karara olumsuz oy vermek. Toplantıya katılan ortağın, iptalini istediği karar için olumsuz oy kullanmış olması şarttır. Toplantı tutanağı ve oy sayısından açıkça anlaşılamiyor ise, olumsuz oyun hangi ortak veya ortaklar tarafından kullanıldığının belirtilmesi faydalı olacaktır. Her ne kadar karar yeter sayılarının hesaplanmasında olumsuz oy olarak dikkate alınıyor ise de, çekimser olarak kullanılan, veya kullanılmayan oyların bu şartı yerine getirmediği, TTK’nın bir “*olumsuz irade*” şartını aradığı düşünülmektedir.

(iii) Muhalefet şerhi. Aranan son koşul, toplantıya katılan ortakların karara muhalif olduklarını toplantı tutanağında belirtmeleridir. Ortak toplantı heyetinde yer almadıkça toplantı tutanağına müdahale etmesi mümkün olmayacaktır. Bu sebeple ortağın, karara muhalif kaldığını toplantı tutanağına işletmesi beklenmektedir.

Karara muhalif olmak ile muhalefet kaydına toplantı tutanağında yer vermek, uygulamada sıkça karıştırılmaktadır. Bir ortağın, belirli bir gündem maddesinin görüşülmesinin veya kabul veya reddinin aleyhinde yapacağı konuşmanın tamamı kayıt altına alınsa dahi, Yargıtay (kanımca

doğru olarak) katı ve şekilci bir yaklaşım ile açık bir muhalefet kaydı aramaktadır. Bu bağlamda “karara olumsuz oy verilmesi, karar aleyhine önerge verilmesi veya Genel Kurul’da öneri aleyhinde görüş açıklanması”nın bu şartı yerine getirmediği deđerlendirilmektedir⁶.

Muhalefet kaydının imzalanması ile ilgili olarak, Yargıtay konu ile ilgili verdiği 1991 tarihli emsal kararında muhalefet kaydının imzalanmasının bir dava şartı olarak aranmadığına hükmetmiştir⁷. Bununla birlikte, uygulamada, özellikle muhalefet şerhinin olduğu gibi tutanağa geçirildiğinin teyidi amacı ile muhalif ortaktan imza veya paraf istendiğine rastlanmaktadır.

Sadece “alınan karara muhalifim” veya “muhalefet ediyorum” gibi kayıtların düşülmesi, bu şartın gerçekleşmesi için yeterli sayılmaktadır⁸. Ancak, özellikle toplantı tutanağının müzakere bölümünde itiraz ve çekincelerini kayda geçirmemiş bir ortağın, olası bir kötü niyet iddiasının önüne geçmek için gerekçeli bir muhalefet şerhi düşmesi önerilebilir.

Toplantı tutanağında talebe rağmen muhalefet kaydına yer verilmemesi, davacı tarafından ispat edilmesi gereken, ancak ispatı halinde muhalefet kaydı şartını yerine getirecek bir husustur.

Muhalefet kayıtları, uygulamada toplantı tutanaklarının yanında, ilgili ortağın muhalefet şerhini bir dilekçe ile toplantı başkanlığına sunması ile de sunulmuş kabul edilir. Belirtmek gerekir ki, Yargıtay bu dilekçeler konusunda önemli bir şekil ayırımına gitmekte, bu dilekçelerin toplantının başında sunulması halinde bunu toplantının olağan seyrinde gerçekleşmemiş bir “peşin muhalefet” saymakta ve kabul etmemektedir⁹. Öyle ki Yargıtay güncel bir kararında bu şekilde

6 ÇAMOĞLU (POROY TEKİNALP), Ortaklıklar Hukuku I İstanbul 2014, sf. 539

7 Yargıtay 11. HD E. 1989/5251 K. 1991/85 T. 22.1.1991 ve destekleyici görüş için KIRCA a.g.e. sf. 187

8 KIRCA a.g.e. 187

9 Yerleşik bir Yargıtay prensibi olmakla birlikte güncel bir karar için Yargıtay 11. HD E. 2017/2875 K. 2019/1094 T. 07.03.2019

sunulan bir dilekçenin tam olarak ne zaman ibraz edildiği konusunda inceleme yapılmamış olmasını kararın seyrinde belirleyici olarak görmüş ve yerel mahkeme kararını bozmuştur¹⁰.

B. Toplantıda Hazır Bulunmayan Ortaklar

Her ne kadar kural olarak bir iptal davası açılabilmesi için ortakların toplantıda hazır bulunması bekleniyor ise de, TTK belirli hallerde, ortakların toplantıya hiç katılmadıkları, veya usulüne uygun olarak temsil edilmedikleri hallerde bir iptal davası açılabilmesine izin vermektedir. Bu haller aşağıda sayılmıştır.

TTK'nın 446/1 (b) Maddesi uyarınca, (i) çağrının usulüne uygun yapıp yapılmadığı, (ii) gündemin gereği gibi ilan edilip edilmediği, (iii) yetkisiz kişilerin genel kurul toplantısına katılıp katılmadığı, (iv) genel kurulda oy kullanma hakkının ihlal edildiği iddiaları ile hem toplantıya katılan, hem de toplantıya katılmayan ortaklar dava açabilmektedir. TTK'nın, bu hallerde, bir olumsuz oy (ve dolayısı ile bir muhalefet şerhi) aramadığını da belirtmek gerekir. Ancak bu hallere ilişkin TTK, daha önceden Yargıtay'ın yerleşik görüşü haline gelen "*etki prensibi*"ni belirlemiştir¹¹.

Etki prensibi, aynı maddede davacının ispatlaması gereken bir şart olarak düzenlenmiştir. Davacı, hem yukarıda belirtilen hallerden birinin veya birkaçının gerçekleştiğini ispat etmek, hem de bunların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ispat etmekle yükümlüdür. Çamoğlu'na göre bu ispat yükü, yetersayıya işaret etmektedir ve davacının usul veya esasa yönelik dava konusu aykırılığın gerçekleşmemiş olması halinde, karar için gerekli yetersayının mevcut bulunacağını veya bulunmayacağını kanıtlaması gerekir¹². Konu ile ilgili güncel bir

¹⁰ Yargıtay 11. HD. E. 2017/506 K. 2018/6328T. 15.10.2018

¹¹ TTK'nın 446. Maddesinin yazımına ilişkin eleştiriler için KIRCA a.g.e. sf. 149

¹² ÇAMOĞLU a.g.e. sf. 536-537

Yargıtay kararında 11. Hukuk Dairesi, Genel Kurul çağrı ilanında tadil olunması teklif edilen ana sözleşme maddelerinin eski ve yeni hallerinin TTK ve Yönetmelik hükümlerine rağmen yer almamasının “*iptal davası açma hakkı verdiği*” ancak “*tek başına alınan kararın iptali sonucunu doğurmayacağı*” belirterek ihlalin etkisinin araştırılması gerektiğine hükmetmiş, sadece ilan metnindeki eksiklikten dolayı ilgili kararı iptal eden yerel mahkeme kararını bozmuştur¹³.

Etki prensibi, çağrı ilanının ilgili genel kurul toplantısından kaç gün önce yapıldığı hususuna da uygulanmaktadır. Her ne kadar TTK ve şirket ana sözleşmeleri ile bu süreler kesin olarak saptanabilse de, Ticaret Sicili Müdürlükleri ile Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi arasındaki evrak iletim hızı ilgili Müdürlüğün coğrafi konumuna göre değişmekte ve ilan süresi bir iş günü kadar kısa, veya on iş günü kadar uzun olabilmektedir. Bu da uygulamada çoğu zaman ilanın süresi ile ilgili tereddüde yol açmaktadır. Konu ile ilgili olarak Kırcı, kanımca haklı olarak, ilgili ortağın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi dışında bir vasıta ile toplantıdan ve gündemden haberdar edildiğinin ispatlanabildiği hallerde, ortağın bilgilendirilmiş sayılacağını ve artık ilgili ortağın toplantıya katılmaması halinde TTK 446/1 (b) Maddesine dayanamayacağı görüşündedir¹⁴.

C. Yönetim Kurulu

TTK'nın 446. Maddesi uyarınca, alınan Genel Kurul kararlarına karşı Yönetim Kurulu'nun organ olarak (TTK 446/1 (c)) dava açması mümkündür. Bununla birlikte, eğer kararın uygulanmasında şahsi sorumluluğunun doğacağını düşünüyor ise, Yönetim Kurulu üyeleri de karara karşı şahsi olarak iptal davası açabilirler (TTK 446/1 (d)).

¹³ Yargıtay 11. HD. E. 2016/3299 K. 2017/7390 T. 19.12.2017

¹⁴ KIRCA a.g.e. sf. 195

Yönetim Kurulu'nun organ olarak veya üyelerinin şahsi olarak dava açmalarında TTK ortaklara benzer bir muhalefet veya olumsuz kanaat şartı aranmamıştır. Bununla birlikte, Yönetim Kurulu'nun organ olarak dava açabilmesi için elbette usulüne uygun bir Yönetim Kurulu kararı alması gerekecektir. Şahsi olarak bir ortağın açacağı davada da, şahsi sorumluluğunun doğup doğmadığını tetkik etmek için başta TTK'nın 553. Maddesi ile Yönetim Kurulu üyesine TTK veya sair düzenlemeler ile verilen görev ve yükümlülükler belirleyici olacaktır.

III. MUHTEMEL İPTAL SEBEPLERİ

TTK'nın 445. Maddesi uyarınca, Genel Kurul kararları, kararlar (i) kanuna, (ii) ana sözleşmeye veya (iii) dürüstlük kuralına aykırı ise iptal davası konusu olabilir.

(i) Kanuna aykırılık. TTK, 445. Maddede kanuna aykırılıktan bahsederken “*bu kanun*” veya “*Türk Ticaret Kanunu*” gibi bir ibare kullanmamıştır. Bunun sebebi, “*kanuna aykırılık*” ibaresinin kasıtlı olarak geniş bırakılması ve sadece TTK'yı değil, bir Genel Kurul kararını alakadar ettiği ölçüde, şirketin faaliyetleri, iş ve işlemlerinde tabi olduğu bütün hukuki düzenlemeleri kapsıyor olmasıdır¹⁵. Bundan hareketle, örneğin, TTK özelinde kâr dağıtım yapılrken eşit işlem ilkesine aykırı davranıldığı iddia edilebileceği gibi¹⁶, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun Lisans Yönetmeliği hükümlerine aykırılık taşıyor olduğunu bile bile Yönetim Kurulu'na seçilen bir üyenin atamasına karşı da kanuna ve dürüstlük kuralına aykırılık iddiası ile iptal talebinde bulunulabilir.

(ii) Ana sözleşmeye aykırılık. Ana sözleşme kaynaklı iptal davalarının temellerini çoğu zaman imtiyazlı paylar oluşturmaktadır. Yönetim Kurulu'na veya denetime seçim konusunda ana

¹⁵ Destekler görüş için KIRCA a.g.e. sf. 64

¹⁶ Yargıtay 11. HD. E. 2018/353 K. 2019/2685 T. 08.04.2019

sözleşmede belirtilen yükümlülüklerin ihlal edilmesi halinde (örnek olarak, ana sözleşmede açıkça beş kişilik bir Yönetim Kurulu'nun üç üyesinin bir pay grubu, diğer iki üyesinin ise kalan pay grupları tarafından seçileceği belirtiliyor iken, buna uyulmamış olması halinde) iptal davası açılabilmektedir. Yargıtay, ana sözleşmelerin yorumlanmasında amaçsal yorum ilkesini benimsemektedir¹⁷. Bu sebeple, ana sözleşmenin hem toplantı sırasında, hem de toplantıdan önce ortaklar ve danışmanları arasındaki müzakereleri delil değeri taşımaktadır.

Yine benzer şekilde ana sözleşmede ağırlaştırılmış nisap öngörülen hallerde, bu nisaplar dikkate alınmadan alınan bir Genel Kurul kararı, ana sözleşmeye aykırılık gerekçesi ile iptal edilebilecektir. Ana sözleşmede özel bir nisap düzenlenmediği hallerde kararın kanuna da aykırı olduğundan söz edilebilecektir. Toplantı nisabına, çağrı usulüne uyulmadığından bir ortağın katılamamış olması veya Genel Kurul toplantısına katılmasının engellenmiş olması halinde ise iptal gerekçesi sayısı artacaktır.

(iii) Dürüstlük kuralına aykırılık. Dürüstlük kuralına aykırılık nedeni ile Genel Kurul kararlarının iptal edilebilmesi, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu Madde 2'de yer alan dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması ilkelerinin bir yansımasıdır¹⁸. TTK'nın ortaklara verdiği bir hakkın, hakkın verilmiş amacına aykırı kullanılması halinde dürüstlük kuralına aykırılık gerçekleşebilir¹⁹. En sık karşılaşılan ve “*genel sebep*” olarak nitelendirilen iptal sebebi budur²⁰. Niteliği itibari ile daha subjektif olduğundan, bu gerekçe her bir Genel Kurul kararı için özel olarak değerlendirilmelidir.

17 Yargıtay 11. HD. E. 2002/3939 K. 2002/3903 T. 26.4.2002

18 KARAHAN, Şirketler Hukuku Konya 2013 sf. 559

19 KIRCA a.g.e. sf. 101

20 ÇAMOĞLU a.g.e. sf. 535

Yargıtay, verdiği güncel tarihli kararlarda (i) bir anonim şirketin aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olan hakim ortağının kâr payı dağıtmak yerine yüksek miktarda huzur hakkı tayin etmesini, kararın örtülü kâr dağıtımını anlamına gelmesi sebebi ile²¹, (ii) yine bir anonim şirketin mülkiyetindeki tek taşınmazı satmasının, şirketi gayrıfaal hale getirecek olması sebebi ile²² ve (iii) bir limited şirketin, iç kaynaklarından sermaye artırımını gerçekleştirebilmesi mümkün iken ortakların fonlaması talebi ile sermaye artırımını gerçekleştirmesinin, ortakların rüçhan haklarını kullanma ve pay oranlarını koruma haklarını zedelemesi sebebi ile²³ dürüstlük kuralı ilkesine aykırı bulmuş ve iptal etmiştir.

(iv) Sermaye artırımını ve dürüstlük kuralına aykırılık. Sermaye artırımları, ortakların tamamının artan sermayeye payları oranında katılmalarına imkan verecek mali güçlerinin bulunmadığı hallerde tartışmalı hale gelebilmekte ve iptal davalarına konu olabilmektedir. Bir ortağın pay sayısının azalması, hem ilgili ortağın dağıtılacak temettüden daha az miktarda faydalanabilecek olması, hem de ortağın diğer haklarını (azlık hakları veya ana sözleşme ile pay oranına bağlı olarak verilen haklar) yitirebilecek olmasına yol açtığından hassas bir konudur. Bununla birlikte, bir sermaye artırımını kararının iptal edilmesi halinde, sermaye eski haline getirileceğinden, artan sermayeye ilişkin yapılan işlemler dayanaksız kalacak, örneğin yeni çıkarılan payların üçüncü bir kişiye devredilmiş olması halinde pay devri işlemi de uyuşmazlık konusu olacaktır.

Bir şirketin usulüne uygun bir karar ile sermaye artırımını yoluna başvurması, Yönetim Kurulu'nun bu doğrultuda vereceği bir karara bağlıdır. Gereken sermaye tutarları ve paranın pahalılığı dikkate alındığında bir şirketin sırf ortaklarından birinin pay oranını azaltmak için

21 Yargıtay 11. HD. E. 2018/1558 K. 2019/3075 T. 17.04.2019

22 Yargıtay 11. HD. E. 2017/3458 K. 2019/558 T. 01.2019

23 Yargıtay 11. HD E. 2017/2255 K. 2018/7740 T. 10.12.2018

sermaye artırımını yoluna gitmesi teorik olarak mümkün, uygulamada da rastlanan, ancak pahalı, zor, hata payı yüksek, Yönetim Kurulu üyeleri için sorumluluk doğurabilecek ve uzun bir süreçtir.

Yargıtay, sermaye artırımları aleyhine açılan iptal davalarını incelerken belirli prensipler benimsemektedir. 11. Hukuk Dairesi, ilke kararı olarak benimsediği 2016 tarihli bir kararında sermaye artırımının bir gereklilik olduğu hallerde dahi artırım miktarının kötü niyetli olarak değerlendirilebileceğine ve bu bağlamda sermayenin 250 kat artırılmasının dürüstlük kuralları ile bağdaşmayacağına hükmeden yerel mahkeme kararını onamıştır²⁴. Sermaye artırımının gerekli olup olmadığının ve miktarının fahiş olup olmadığının değerlendirilmesinde bilirkişi incelemeleri esas olup, Yargıtay'ın verdiği kararlarda belirleyici olmaktadır²⁵. Her şekilde, uygulamada, TTK'nın sermaye kaybını düzenleyen 376. Maddesi uyarınca yapılan sermaye artırımlarında Yargıtay ve yerel mahkemelerin, şirketin sermaye kaybettiği tespit edildikten sonra, yapılan sermaye artırımına daha sıcak baktıkları ve davacıların ispat külfetlerini daha ağır olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

(v) İptalin sonuçları. TTK'nın 450. Maddesi uyarınca Genel Kurul kararının iptaline ve butlanına dair mahkeme kararları, kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder. Yargıtay, yukarıda da²⁶ alıntılanan kararında Genel Kurul kararlarının geriye etkili olarak hüküm doğuracağını ifade etmektedir. Doktrinde ise bu konuda bir tartışma bulunmaktadır²⁷. Tartışmaya rağmen, aksi yönde bir Yargıtay kararı alınıncaya dek, bir Genel Kurul kararının

24 Yargıtay 11. HD. E. 2015/10814 K. 2016/5122 T. 05.05.2016

25 Yargıtay 11. HD E. 2017/5121 K. 2019/1547 T. 02.2019

26 bkz. 1 numaralı dipnot

27 bkz. KIRCA, a.g.e. sf. 256 vd

iptalinin (i) geriye yürüyeceği, ve (ii) sadece iyiniyetli üçüncü kişilerin karara dayalı olarak kazandığı hakların saklı kalabileceğini varsaymak daha doğru olacaktır²⁸.

IV. MUHTEMEL YOKLUK VE BUTLAN SEBEPLERİ

TTK'nın 445. ve 446. Maddesi kapsamında aykırılık taşıyabilecek olan, ve süresi içerisinde dava açılrsa dahi iptal edilme ihtimali çok kuvvetli olan Genel Kurul kararları, nihayetinde alınmış ve geçerli bir karar niteliği taşımaktadır. Süresi içerisinde iptal davası açılmaz ise, bu kararlar varlıklarını sürdürmeye devam ederler. Bununla birlikte, TTK'nın 447. Maddesinde söz edilen belirli hallerde Genel Kurul kararının yokluğundan veya butlanından söz edilebilmektedir.

Kanun koyucu, belirli şartların varlığına (veya yokluğuna) özel önem atfetmiş ve hiç bir tereddüde yer bırakmayacak şekilde bunları ihtiva eden Genel Kurul kararlarının başından itibaren yokluğunun tespiti veya butlanının talep edilebileceğini hükme bağlamıştır. Bununla birlikte belirtmek gerekir ki bu haller tahdidi olarak sayılmamış olup, “*özellikle*” ibaresi ile değerlendirme mahkemenin takdirine bırakılmıştır.

Butlanın tespiti davası, yukarıda da bahsedildiği üzere her zaman açılabilir ve butlanın tespitinde hukukî menfaati olan herkes tarafından ileri sürülebilir. Bunlarla birlikte, butlana ilişkin haller kamu düzeni ile ilişkili olduğundan, bir davanın Genel Kurul kararının iptali davası olarak açılmış olması halinde dahi, butlan sebebinin varlığı mahkeme tarafından re'sen gözetilmektedir.

(i) Pay sahibinin Genel Kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilmez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran Genel Kurul kararları.

²⁸ bkz. ÇAMOĞLU, a.g.e. sf. 543

TTK'nın 447/1 (a) Maddesinde düzenlenen bu butlan sebebi, uygulamada birkaç farklı durumda gerçekleşebilmektedir.

İlk ve uygulamada en sık rastlanan sebep, çağrı usulüne ilişkindir. Yukarıda da belirtildiği üzere, çağrı usulüne uyulmaması (ilanın geç yayınlanması, internet sitesine yüklenmemesi ve/veya ortaklara ayrıca iletilmemesi) bir iptal davası mesnedidir, ancak etki prensibi ile Yargıtay içtihatları uyarınca bu ihlalin ancak bir kararın alınmasında belirleyici olduğu tespit edilirse iptale karar verilebilir. Hiç çağrı yapılmadan, veya çağrı yapılan yer, gün ve/veya saat dışında yapılan toplantılar ise Yargıtay tarafından sanki TTK'nın 416. Maddesi uyarınca çağrısız olarak toplanmış sayılmaktadır. Ortakların tamamının toplantı boyunca toplantıda hazır olmadığına belgelenmesi halinde Genel Kurul toplantısı Yargıtay tarafından butlan ile sakat kabul edilmektedir²⁹.

TTK'nın değiştirilemeyeceği vurgusu ile ortaklara verdiği haklara müdahale eden Genel Kurul karar ve düzenlemeleri bu sınıfa girer. Örneğin, bir Genel Kurul'da ortakların ancak kendileri de ortak olan vekilleri ile temsil edilebileceğine ilişkin bir ana sözleşme düzenlemesi batıldır³⁰. Benzer bir şekilde, belirli bir grup paya pay başına birden az oy hakkı veren, azlık hakkının kullanılabilmesi için sahip olunması gereken pay sayısını artıran veya belirli kararlara karşı dava yolunun kapalı olduğunu belirten ana sözleşme düzenlemeleri de batıl olarak değerlendirilecektir.

(ii) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını kanunun izin verdiği ölçünün dışında sınırlandıran Genel Kurul kararları. TTK'nın 447/1 (b) Maddesinde düzenlenen bu butlan sebebi, esasen bir önceki hükme benzer şekilde, ortaklara atfolunan ve TTK'nın emredici

²⁹ Yargıtay 11. HD. E. 2017/4821 K. 2019/1434 T. 02.2019

³⁰ KIRCA, a.g.e. sf. 38

olarak belirlediği hakların Genel Kurul kararları ile ortadan kaldırılmasını engellemektedir. Her ne kadar bilgi edinme ve inceleme dendiğinde ilk akla gelen mekanizma, şirket ortaklarının TTK'nın 437. Maddesi ile düzenlenen, finansal tablolara ilişkin bilgi talep etme hakkı olsa da, daha kapsayıcı bir yorum ile ilgili düzenleme, birleşme, bölünme ve tür değişikliği gibi hallerde de ortakların incelemesine açılan bilgi ve kayıtları içerir³¹. Bunların da bir Genel Kurul kararı ile ortadan kaldırılması, ilgili Genel Kurul kararının butlan ile sakat olmasına yol açacaktır.

(iii) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan Genel Kurul kararları. TTK, 447/1 (c) Maddesinde düzenlediği bu butlan sebebinin gerekçesinde, bu halleri bir Yönetim Kurulu kararının butlanının da talep olunabileceği 391. Maddesi ile eşleştirmekte ve bu maddenin gerekçesine atıf yapmaktadır.

Gerekçe uyarınca “anonim şirketin temel yapısına” aykırı olan kararlar, “anonim şirketin tanımına, pay sahiplerinin hakları ve borçları düzenine ve organsal yapısına aykırı” olan kararlardır. Gerekçede örnek olarak “bir üçüncü kişinin meselâ büyük kredi veren bir bankanın, pay sahibine eş (temettü, tasfiye payı, genel kurula katılma gibi) haklarla donatılması” verilmiştir. Bu örneklerin çoğaltılması mümkündür, örneğin Yönetim Kurulu kararlarını denetleyip onaylayacak bir gözetim kurulu kurulması³², limited şirketlerde yer alan ortaklıktan çıkma ve çıkarılma mekanizmalarına bir anonim şirket ana sözleşmesinde yer verilmesi veya ortakların şirketin borcundan dolayı payları oranında sorumlu olacaklarının düzenlenmesi de bu kapsamda değerlendirilecektir.

Gerekçe “sermayenin korunması” ilkesini anonim şirketin temel yapısı kadar detaylandırmamış, sadece, örneğin “sermaye paylarına faiz ödeneceğine” ilişkin bir kararın bu kapsamda

³¹ KIRCA, a.g.e. sf. 40

³² KIRCA, a.g.e. sf. 45 vd.

değerlendirilebileceğini belirtmiştir. *Kırca*'ya göre ise TTK'da bir anonim şirketin sermayesi, sermaye ödemeleri, sermayenin tamamlanması ve sermaye kaybı gibi düzenlemelerin tamamı emredici hüküm olduğundan, bu hükümler hilafına bir düzenleme yapılması halinde, ilgili karar butlan ile sakat olacaktır³³. Örnek olarak bir anonim şirketin ana sözleşmesinde, TTK'nın 376. Maddesinde belirtilen eşiklerin aşağıya çekilmesi verilebilir.

(iv) Diğer butlan sebepleri

Yargıtay, TTK'nın 447. Maddesi lafzına bağlı kalmadan verdiği güncel tarihli kararlarda, örnek olarak bir limitet şirketin ana sözleşmesine getirilen ortaklıktan çıkarma maddesinin lafzının çok subjektif olması ve kötüye kullanılabilme potansiyelinin olmasını bir mutlak butlan sebebi teşkil ettiğine³⁴, usulî müktesep hak ilkesine uyulmadan yapılan ana sözleşme değişikliklerinin yokluk ile malûl olduğuna³⁵, menfaat çatışması nedeni ile oy kullanmaması gereken kişilerin kullandıkları oylar nedeni ile oy çokluğu ile kabul olunan bir Genel Kurul kararının ise yok hükmünde olduğuna³⁶ karar vermiştir.

V. ŞİRKETLER İÇİN ÖNERİLER

Şirketlerin genel kurul iptali davalarında konu olmalarında ortaklar ile, veya şirket ile ortaklar arasındaki uyuşmazlıklar kadar, Genel Kurul evrakı hazırlanır ve prosedürü yönetilirken yapılan hatalar da etken olmaktadır.

Elbette ortaklar ile şirketin ciddi bir ticarî fikir ayrılığı sebebi ile bir iptal davası yoluna başvurmalarını engellemek mümkün değildir. Ancak, uygulamada sık karşılaşılan teknik hatalar

³³ KIRCA, a.g.e sf. 48 vd.

³⁴ Yargıtay 11. HD E. 2018/2314 K. 2019/3868 T. 20.05.2019

³⁵ Yargıtay 11. HD E. 2018/353 K. 2019/2685 T. 08.04.2019

³⁶ Yargıtay 11. HD E. 2017/3488 K. 2019/549

ve usul hataları üzerinden muhtemel bir talep oluşturmanın önüne geçmek için, bu hatalara karşı aşağıdaki tedbirler alınabilir.

- i.** Genel Kurul çağruları ile birlikte, Genel Kurul'a ilişkin ilan işlemlerinde hem TTK, Yönetmelik ve ana sözleşmelerde belirtilen hükümlere uyulabilmesi için ilan için geçecek süre göz önünde bulundurulmalı, hem de toplantı yeri ve tarihi konusunda TTK, Yönetmelik ve ana sözleşmede belirtilen şartlar gözetilmelidir.
- ii.** Ortakların sık kontrol ettikleri e-posta adresleri not edilmeli ve ortaklara bildirilmesi gereken her türlü evrak, usulünce ilan edildikten ve/veya ana sözleşme hükümleri çerçevesince gönderildikten sonra ortaklara e-posta yolu ile de iletilmelidir.
- iii.** Ortakların inceleme hakkı bulunan evrak ve tablolar ilan ile birlikte şirket merkezinde hazır bulundurulmalı, ortakların incelemesine sunulmalı, inceleme hakkını kullanan veya evrak ile tabloların bir örneğini talep eden ortaklardan teyit yazıları temin edilmeli, herhangi bir sebeple bir ortağın istediğı ve TTK ile ana sözleşme hükümleri uyarınca paylaşılacak bir evrakın talep üzerine temin edilememesi halinde eksiklik en kısa sürede giderilerek ortak yazılı olarak bilgilendirilmelidir.
- iv.** Yönetmelik ve Yönetmelik uyarınca bütün anonim şirketlerin ilk olağan genel kurul toplantısında onaylaması gereken Genel Kurul iç yönergesi, bir Genel Kurul toplantısının yönetilmesine ilişkin şartlar ihtiva etmektedir. Bu sebeple toplantı kurgulanır ve yönetilirken bu düzenlemelere uyulmalıdır.
- v.** Toplantı gündemi belirlenirken, toplantıya Yönetmelik hükümleri uyarınca bir Bakanlık temsilcisinin katılmasının gerekip gerekmediğı kontrol edilmelidir. Yine bu bağlamda ana sözleşmede ortaklar adına düzenlenen özel bir hak veya yetkinin olduğı hallerde, herhangi bir ana sözleşme değışikliğinin bu haklardan herhangi birini olumsuz yönde

etkileyip etkilemediği kontrol edilmeli ve toplantı ile karar yeter sayıları buna göre belirlenmelidir.

- vi.** Toplantı için hazırlanan vekaletnamelerin Yönetmelik'te belirtilen asgari şartları taşıdığı ve yurtdışından geliyor ise noter ve apostil şerhlerini taşıdığı teyit edilmelidir.
- vii.** Ortakların toplantıya geç gelmeleri ve/veya toplantıyı terk etmeleri halinde, toplantı tutanağında mutlaka katılım / ayrılma sonucu artan veya eksilen pay sayısı ve toplantı ile karar yeter sayıları belirtilmelidir.
- viii.** Ortakların veya yöneticilerin toplantı sırasında herhangi bir usulî değişiklik talep etmeleri veya ilave bir gündem maddesi önermeleri halinde mutlaka doğru usulün takip edilmesi ve gündem maddesinin TTK'ya uyumunun temini için hukukî yönlendirmeye başvurulmalıdır.
- ix.** Toplantıya sırasında herhangi bir ortağın veya yöneticinin bir gündem maddesi üzerinde oylama dışında söz alması halinde, ortağa veya yöneticiye alınan sözün olduğu gibi toplantı tutanağına yansıtılmasını isteyip istemediği sorulmalıdır.
- x.** Toplantı sonucunda Genel Kurul karar defterine işlenen herhangi bir evrak üzerinde, evrakın tescil edilebilmesi için bir değişiklik yapılmasının gerektiği hallerde, değişiklik de Genel Kurul toplantı tutanağı ile birlikte internet sitesine yüklenmeli, toplantı sonrasında kararlardan örnek talep eden ortaklar ile yeniden düzenlenen evrak tekrar paylaşılmalıdır.

VI. ORTAKLAR İÇİN ÖNERİLER

Herhangi bir Genel Kurul davasında, dava edilebilecek ve iptali istenebilecek bir kararın usulî olarak yanlış adımlar atıldığı için talep edilemez hale gelmesi, hak kaybına yol açacaktır. Özellikle ortakların avukatları tarafından Genel Kurul toplantılarında temsil edildikleri hallerde,

iptal davasına temel oluşturmak için doğru işlemlerin yapılmamış olması, avukatların profesyonel sorumluluğuna başvurulmasına da neden olabilecektir. Bu sebeple, yine sık yapılan usulî hatalara karşı, aşağıda tedbir ve önerilere yer verilmiştir.

- i.** Genel Kurul çağrı ilanlarının Ticaret Sicili Gazetesi, internet sitesi ve iletildi ise mektup ve/veya e-posta yolu ile temin edilen kopyalarının aynı olup olmadığı ve toplantı sırasında okunan gündem maddeleri ile fark olup olmadığı kontrol edilmelidir.
- ii.** Genel Kurul toplantısı yapılan şirketin ana sözleşmesi ve Genel Kurul iç yönergesi incelenmeli ve toplantı sırasında TTK ile birlikte bu düzenlemelerin aksine herhangi bir işlem tesis edilmesi halinde işlem kayıt altına alınmalıdır.
- iii.** Genel Kurul toplantısı için bir vekaletname hazırlanıyor ise, hazırlanan vekaletnamenin Yönetmelik hükümlerine uygun olduğundan ve yurtdışından geliyor ise noter ve apostil şerhi taşıyor olduğundan emin olunmalıdır.
- iv.** Ortakların sayısı ve toplantıda hazır bulunan payların sayısı nedeni ile, bir gündem maddesi üzerinde oylama yapıldığında, ortağın kullanacağı oy açıkça belli olmayacak ise, alınan karara karşı oy kullanıldığının tutanağa geçirilmesi istenmeli, veya lehe ve aleyhe oy kullanan ortakların isimlerinin yazılması talep edilmelidir.
- v.** Dava açmak amacı ile bir muhalefet kaydı düşülecek ise, toplantı heyetinden muhalefet kaydını bir iptal davasına elverecek şekilde toplantı tutanağına kaydetmesi talep edilmeli, talep olumlu karşılanmadığı halde durumu belgeler ayrı bir tutanak tutulmalıdır.
- vi.** Finansal tablolar ve incelemeye sunulan belgelerin şirket merkezinde mevcut bulunup bulunmadığı kontrol edilmeli, örnekleri alınmalı, soru sorma hakkı ve azlığın toplantının finansal tabloları incelemek amacı ile erteletme hakkı bulunduğu unutulmamalıdır.

- vii.** Toplantıya son verildikten sonra toplantı evrakından örnek talep edilmeli, toplantı heyetinin örnek paylaşmaması halinde şirketin internet sitesinden evrak temin edilerek toplantıda alınan kararları yansıtıp yansıtmadığı kontrol edilmeli, internet sitesine de evrakın yüklenmemesi halinde şirketten yazılı olarak belge talep edilmelidir.
- viii.** Tescil ve ilan edilen Genel Kurul kararları ile toplantıda alınan kararların uyumlu olup olmadığı kontrol edilmeli, herhangi bir farklılığın bulunması durumunda şirketten yazılı olarak bilgi talep edilmelidir.
- ix.** Genel Kurul kararlarına karşı açılan iptal davalarında hak düşürücü sürenin Genel Kurul tarihinden itibaren başladığı, dava açıldıktan sonra da, dava ehliyetine sahip diğer kişilerin de dava açma ihtimaline karşın mahkemelerin TTK uyarınca hak düşürücü süre bitene kadar bekleme yükümlülüğü olduğu unutulmamalıdır.
- x.** Genel Kurul kararlarının açık bir hukuka aykırılık olduğu hallerde yürütmesinin geriye bırakılmasının mahkemeden talep edilebileceği, bunu mukabil şirketin de her zaman davacılarından takdiri mahkemede olmak üzere teminat yatırılmasını isteyebileceği ve davanın kötü niyetle veya sırf açmış olmak için açılması halinde davacının şirketin uğradığı zararlardan sorumlu olabileceği unutulmamalıdır.

VI. SONUÇ

Proje şirketleri veya aile şirketlerinde çoğunlukla kağıt üzerinde yapılan Genel Kurul toplantıları, ortak sayısı arttıkça veya ortaklar arasında uyuşmazlıklar doğmaya başladıkça önem kazanır. Böyle durumlarda, Genel Kurul toplantılarını “eski usul” yapmaya devam etmek, ciddi hak kayıplarına ve zararlara neden olabilir. Ortaklar ve yöneticilerin tamamının arasında uyuşmazlık bile olsa, bir Genel Kurul toplantısının objektif yönetilmesi ve hem ortak tarafında, hem de şirket

tarafında hukukî yönlendirme ile neticelendirilmesi, uzun davaların ve olası bir iptal kararı halinde “çırpılan yumurtaları geri ayırtmak” zorunda kalmanın önüne geçecektir.

KAYNAKÇA

I. KİTAPLAR

1. KARAHAN S. (Editör), Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları Güncellenmiş 2. Baskı, Konya 2013
2. KIRCA İ. / ŞEHİRALİ ÇELİK F. H. / MANAVGAT Ç., Anonim Şirketler Hukuku Cilt 2/2 Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü İkinci Bası, Ankara 2017
3. POROY R. / TEKİNALP Ü. / ÇAMOĞLU E., Ortaklıklar Hukuku I, Vedat Kitapçılık Yeniden Yazılmış 13. Bası, İstanbul 2014

II. YARGITAY KARARLARI

Yargıtay kararlarına Kazancı İçtihat Bankası ve Yargıtay Karar Bilgi Bankası üzerinden erişim sağlanmıştır. Kazancı İçtihat Bankası'na erişim ücretli olup üyelik gerekmektedir. Yargıtay Karar Bilgi Bankası internet sitesi üzerinden kamu kullanımına açık olup kararların tümüne <https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresi üzerinden en son 1 Temmuz 2019 tarihinde erişim sağlanmıştır.

1. Yargıtay 11. HD. E. 1989/5251 K. 1991/85 T. 22.1.1991
2. Yargıtay 11. HD. E. 2002/3939 K. 2002/3903 T. 26.4.2002
3. Yargıtay 11. HD. E. 2015/10814 K. 2016/5122 T. 05.05.2016
4. Yargıtay 11. HD. E. 2016/3299 K. 2017/7390 T. 19.12.2017

5. Yargıtay 11. HD. E. 2017/506 K. 2018/6328 T. 15.10.2018
6. Yargıtay 11. HD. E. 2017/2255 K. 2018/7740 T. 10.12.2018
7. Yargıtay 11. HD. E. 2017/3488 K. 2019/549 T. (tarih yer almamaktadır)
8. Yargıtay 11. HD. E. 2017/3458 K. 2019/558 T. 01.2019
9. Yargıtay 11. HD. E. 2017/4821 K. 2019/1434 T. 02.2019
10. Yargıtay 11. HD. E. 2017/5121 K. 2019/1547 T. 02.2019
11. Yargıtay 11. HD. E. 2017/3893 K. 2019/1017 T. 11.02.2019
12. Yargıtay 11. HD. E. 2017/2875 K. 2019/1094 T. 07.03.2019
13. Yargıtay 11. HD. E. 2018/353 K. 2019/2685 T. 08.04.2019
14. Yargıtay 11. HD. E. 2018/353 K. 2019/2685 T. 08.04.2019
15. Yargıtay 11. HD. E. 2018/1558 K. 2019/3075 T. 17.04.2019
16. Yargıtay 11. HD. E. 2018/2314 K. 2019/3868 T. 20.05.2019
17. Yargıtay 11. HD. E. 2017/4481 K. 2019/3882 T. 20.05.2019